

5. Васюта О. А. Проблеми екологічної стратегії України в контексті глобального розвитку / Васюта О. А. – Тернопіль, 2001. – 599 с.
6. Гахович Н. Стан і проблеми екологізації промислового виробництва / Н. Гахович // Економіка України. – 2008. – № 4. – С. 73–82.
7. Герасимчук З. В. Наукові засади дослідження екологічної безпеки як фактора сталого розвитку / З. В. Герасимчук // Економіка України. – 2004. – № 2. – С. 63–69.
8. Качинський А. Б. Екологічна безпека України: системний аналіз перспектив покращення / Качинський А. Б. – К. : НІСД, 2001. – 311 с.

Надійшла 16.04.2011

УДК 330.1

Н. М. ПОЛЬОВА

Черкаська філія ПВНЗ «Європейський університет»

ХАРАКТЕРИСТИКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В даній статті досліджено та розкрито сутність інноваційної діяльності та чинники, що визначають ефективність інноваційної діяльності в машинобудуванні та запропоновано власне визначення інноваційної діяльності.

This article investigated and the essence of innovation and factors that determine the effectiveness of innovation in machine-building and gives own definition of innovation.

Ключові слова: сутність інноваційної діяльності, ефективність інноваційної діяльності в машинобудуванні.

Життєздатність економіки будь-якої країни визначається масштабами та якістю накопичення інновацій, а саме: нових ідей, технологій, продуктів, управлінських систем, які є результатом розвитку науки.

Науково-технічний прогрес, визнаний у всьому світі як найважливіший чинник економічного розвитку, все частіше пов'язується з поняттям інноваційної діяльності. Це єдиний у своєму роді процес, об'єднуючий науку, техніку, економіку, підприємництво і менеджмент.

Актуальність обраної теми полягає в тому, що для переходу економіки України на інноваційний шлях розвитку необхідний безперервний і цілеспрямований процес пошуку, підготовки та реалізації нововведень; це дасть змогу підвищити ефективність виробництва, що особливо актуально для розвитку пріоритетних галузей промисловості і, зокрема, такого виду діяльності, як машинобудування.

Дослідженнями сфери інноваційної діяльності займалися такі вчені та економісти, як С.В. Козаченко, В.Н. Архангельський, І.Т. Балабанов, П.Н. Завлін, М.П. Денисенко, С.М. Ілляшенко, Н.В. Краснокутська, М.Т. Пашута.

Важливим елементом відтворення машинобудування як виду економічної діяльності є, перш за все, інноваційний розвиток. Розгляд інноваційної діяльності в машинобудуванні відкриває можливості для вирішення широкого складу економічних завдань.

В сучасних умовах глобалізації економіки і науково-технічного прогресу, забезпечення високого рівня інноваційної активності машинобудівних підприємств належить до числа головних пріоритетів, як зазначено в Законі України «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності» [1]. Роль інновацій на машинобудівних підприємствах зростає, а інноваційні процеси на підприємствах з часом стануть перманентними, які охоплюють усі структурні елементи виробничої системи і виробничі процеси, оскільки основна мета нововведень – забезпечити рентабельне функціонування виробничої системи (тактичне і стратегічне) в умовах постійної та об'єктивної зміни елементів.

В даний час в економічній літературі не існує однозначного розуміння суті інноваційної діяльності. В результаті проведеного аналізу основних визначень інноваційної діяльності з'ясувалися значні розбіжності в термінології.

Деякі економісти дотримуються думки, що інноваційна діяльність – це «процес, направлений на реалізацію результатів закінчених наукових досліджень і розробок, або інших науково-технічних досягнень в новий або вдосконалений технологічний процес, який використовується в практичній діяльності, а також пов'язані з цим додаткові наукові дослідження і розробки» [3, 7–9].

Узагальнюючи визначення інноваційної діяльності, виявлено, що їх об'єднує одна важлива характеристика, яка полягає в тому, що інноваційна діяльність є видом діяльності з виконання інноваційного процесу. Отже, в результаті проведеного аналізу з'явилось питання: що ж вважати справедливим: розглядати інноваційну діяльність як процес або вважати, що інноваційний процес і інноваційна діяльність – абсолютно різні поняття і їх слід розрізняти? У зв'язку з цим, слід зазначити, що суть інноваційного процесу досліджує лише незначна кількість економістів. Деякі з них виділяють та аналізують одночасно обидва ці поняття, що більш вірогідно. Очевидно, що інноваційна діяльність не є лінійним процесом, який передбачає проникнення нових винаходів, а являє собою поєднання великої кількості можливих змін, що відбуваються

в інших сферах життя суспільства та у вирішенні діяльності цих проблем. Внаслідок цього стає зрозуміло, що поняття «інноваційна діяльність» більш широке і більш емкісне поняття, ніж «інноваційний процес». Вона спрямована на практичне використання наукового, науково-технічного результату та інтелектуального потенціалу з метою одержання нової чи радикально поліпшеної виробленої продукції, технології її виробництва і задоволення попиту споживачів у високоякісних товарах і послугах, удосконалювання соціального обслуговування.

Інноваційна діяльність – це процес, спрямований на реалізацію результатів закінчених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новий або вдосконалений продукт, що реалізується на ринку, у новий або вдосконалений технологічний процес, що використовується у практичній діяльності, а також пов'язані з цим додаткові наукові дослідження і розробки. При цьому слід врахувати, що інноваційна діяльність означає весь, без винятків, інноваційний процес, починаючи з появи науково-технічної ідеї і завершуючи розповсюдженням (дифузією) продукту.

Інноваційний процес не обмежується першою появою на ринку нового продукту, послуги або доведенням до проектної потужності нової технології. В міру розповсюдження інновація вдосконалюється, стає більш ефективною, набуває раніше невідомих споживчих властивостей. Це відкриває для неї нові сфери застосування, ринки, нових споживачів. Сукупний суспільний результат інновації є позитивним саме завдяки механізму дифузії інновацій. Інновація внаслідок свого комплексного розгортання утворює нову технологічно-соціально-економічну підсистему суспільства, яка складається з:

- галузей, які здійснюють інновацію;
- галузей, які поширюють нову технологію та поглиблюють її економічні переваги;
- галузей, що виникають у «шлейфі» розвитку нового технологічного стилю.

Слід зауважити, що інноваційний процес в економічній літературі розглядається з різних позицій і з різним ступенем деталізації:

- паралельно-послідовне виконання науково-технічної інновації, виробничої діяльності і маркетингу;
- у вигляді тимчасових етапів життєвого циклу інновації – від виникнення ідеї до її розробки на впровадження;
- як процес фінансування та інвестування розробки на впровадження і розповсюдження нового виду продукції або послуги.

Таким чином, інноваційний процес полягає в одержанні комерціалізації винаходів, нових технологій, видів продукції та послуг, рішень організаційно-технічного, економічного, соціального та інших результатів інноваційної діяльності.

В той же час міжнародні стандарти трактують інноваційну діяльність як «вид діяльності, пов'язаний з трансформацією ідей (зазвичай, результатів наукових досліджень і розробок) в новий або вдосконалений технологічний процес, використаний в практичній діяльності, або в новий підхід до соціальних послуг», що, на наш погляд, здається правильнішим і логічнішим. Таким чином, інша група вчених і економістів не ототожнює інноваційну діяльність з процесом, вважаючи, що інноваційна діяльність – це діяльність, яка спрямована на використання та комерціалізацію результатів зі стратегічного маркетингу, наукових досліджень, організаційно-технологічної підготовки виробництва, виробництва і оформлення новацій, їх впровадження і поширення на інші сфери [2, 4–6].

На наш погляд, інноваційна діяльність підприємства – цілеспрямована і організована діяльність підприємства, що складається з сукупності різних видів робіт, взаємопов'язаних в єдиний процес зі створення і виробництва інновацій, включає наступні основні етапи: ідея; концепція; розробка і проектування; виробництво і його оновлення; маркетинг, збут, сервіс. Загальна модель інноваційної діяльності представлена на рис. 1.

Крім внутрішніх зацікавлених сторін, учасниками інноваційного процесу виступають і зовнішні:

- замовники (майбутні власники і користувачі проекту);
- інвестори (сторони, що вкладають кошти в проект);
- проектувальники (організації, що розробляють проектно-конструкторську документацію);
- постачальники (особи, які відповідають за матеріально-технічне забезпечення проекту);
- фінансові установи (юридичні особи, що забезпечують фінансування проекту) тощо.

Чинники, що визначають ефективність інноваційної діяльності в машинобудуванні, слід систематизувати за групами, з виділенням макро-, мезо-, мікрорівнів. У числі чинників макрорівнів виділяють: зміну податкового законодавства, стабільність функціонування кредитно-фінансової і банківської системи, зміну об'єму державних інвестицій, наявність великого об'єму монопольних структур, нерозвиненість ринкової інфраструктури, зміна ступеню державного регулювання економіки, наявність програми стратегічного розвитку країни і державної промислової політики, відсутність відповідного правового забезпечення на всіх рівнях управління, стабільність законодавчих актів і нормативно-правових документів. На мезорівні виділимо ступінь опрацьованості регіонального законодавства в частині інноваційних процесів, ступінь розвитку інформаційної інфраструктури, зміну рівня підготовки фахівців в області інноваційного менеджменту. Такі чинники, як: структура кадрів підприємства за кваліфікаційним

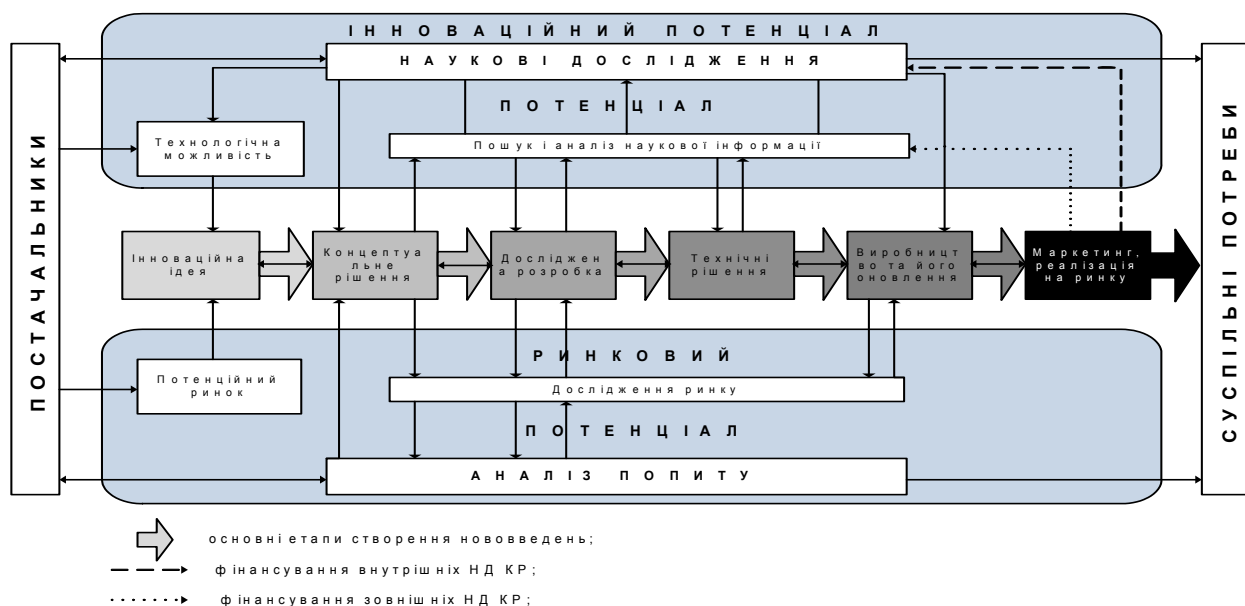

Рис. 1. Модель інноваційної діяльності підприємства

складом, зміна фінансового стану підприємства, технічний рівень наявного виробничого потенціалу, підготовленість управлінських кадрів в області інноватики, визначають ефективність інноваційної діяльності на мікрорівні.

Література

1. Закон України « Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» № 433-ІУ від 16 січня 2003 р. // ВВР. – 2003. – № 13.
2. Архангельский В. Н. Инновационный менеджмент / Архангельский В. Н. – М., 1997.
3. Балабанов И. Т. Инновационный менеджмент / Балабанов И. Т. – СПб. : Питер, 2000.
4. Денисенко М. П. Провайдинг інновацій : [підручник] / Денисенко М. П. – К. : Видавничий дім «Професіонал», 2008.
5. Завлин П. Н. Инновационный менеджмент / Завлин П. Н. – СПб. : Наука, 1997.
6. Ильенкова С. Д. Инновационный менеджмент / Ильенкова С. Д. – М. : Банки и биржи, 1997.
7. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком. Проблеми, концепції, методи : [навч. посібник] / Ілляшенко С. М. – Суми : Університетська книга, 2003. – 278 с.
8. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент : [навч. посібник] / Краснокутська Н. В. – К. : КНЕУ, 2003.
9. Пашута М. Т. Інновації: понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання : [навч. посібник] / М. Т. Пашута, О. М. Шкільнюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2005.

Надійшла 18.04.2011

УДК 658.04:331.101

О. Я. РОМАНІВ, В. М. ГОРДІЙЧУК

Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА У КОНДИТЕРСЬКІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті представлені результати дослідження ефективності використання трудового потенціалу акціонерного виробничо-комерційного товариства відкритого типу «Рівненська кондитерська фабрика». Здійснене порівняння показників трудового потенціалу досліджуваного підприємства та інших підприємств кондитерської промисловості.

The results of research of labour potential use efficiency of joint-stock company «Rivne pastry factory» are presented in the article. Comparison of labour potential indexes of this enterprise and other enterprises of pastry industry are carried out.

Ключові слова: кондитерська промисловість, трудовий потенціал, продуктивність праці, вартість, ефективність.

Вступ. Соціально-економічна сутність категорії «трудовий потенціал» широко висвітлена в економічних дослідженнях. За узагальненнями наукових праць [2, 3, 5], трудовий потенціал визначається чисельністю працівників підприємства, їх освітньо-кваліфікаційним рівнем, психофізіологічними